

.....

Biografia naukowa ..
prof. dr hab. Danuty Bieńkowskiej ..

Prof. dr hab. Danuta Bieńkowska jest absolwentką filologii polskiej na Uniwersytecie Łódzkim, uczennicą prof. dr hab. Marii Kamińskiej. Po ukończeniu studiów i uzyskaniu stopnia magistra w 1976 roku rozpoczęła pracę na stanowisku bibliotekarza w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Ludwika Waryńskiego (obecnie im. Józefa Piłsudskiego). Nie zerwała jednak kontaktu z macierzystą Uczelnią i swoją Mistrznią, prof. M. Kamińską. Pierwszy artykuł naukowy *O języku poezji Stanisława Czernika* opublikowała w 1978 roku na łamach „Prac Polonistycznych”. Przedstawiła w nim wyniki badań z pracy magisterskiej poświęconej stylowi językowemu poezji tego autora. Kontynuując zainteresowania stylistyką literacką, podjęła również pracę nad rozprawą doktorską *Problemy stylizacji językowej w utworach Władysława Reymonta* pod opieką naukową prof. M. Kamińskiej. Formalnie zostało to potwierdzone otwarciem przewodu doktorskiego w 1980 roku. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych uzyskała w 1983 roku, recenzentami dysertacji byli: prof. dr hab. Teresa Skubalanka z UMCS oraz prof. dr hab. Iwo Szlesiński z UŁ. Rozprawa została opublikowana pod tytułem *Z problemów stylizacji językowej w twórczości Władysława Reymonta* w 1985 roku. Po doktoracie Danuta Bieńkowska pracowała najpierw na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie w Zakładzie Historii Języka Polskiego (od 1983 roku), a następnie (od 1 marca 1985 roku) została zatrudniona w Katedrze Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Łódzkiego.

Od tego czasu do przejścia na emeryturę w 2013 roku związana była z Uniwersytetem Łódzkim oraz Katedrą Historii Języka Polskiego. Jako pracownik tej jednostki uzyskiwała kolejne stopnie i tytuły naukowe: w 1991 roku stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych

w dziedzinie językoznawstwa, a w 2000 roku tytuł naukowy profesora. Od 1996 roku była zatrudniona na stanowisku profesora nadzwyczajnego, a od 2002 roku na stanowisku profesora zwyczajnego.

Jako pracownik Katedry Historii Języka Polskiego Danuta Bieńkowska aktywnie włączała się we wszystkie realizowane w tej jednostce przedsięwzięcia naukowe. Uczestniczyła m.in. w badaniach nad gwarami okolic Bełchatowa oraz nad polszczyzną mówioną miast: Łodzi, Radomska (z którego okolic pochodzi) oraz Łęczycy. Tej problematyce poświęciła szereg artykułów naukowych publikowanych w latach 1987–1992. Z tego okresu pochodzą również pierwsze prace na temat urbonimii łódzkiej, które w późniejszych latach znalazły kontynuację w postaci przygotowanych we współautorstwie wydawnictw encyklopedycznych: *Słownik dwudziestowiecznej Łodzi. Konteksty historyczne, społeczne i kulturowe* (Łódź 2007, współautorzy: E. Umińska-Tytoń, M. Cybulski) oraz *Nazewnictwo miejskie Łodzi* (wyd. 1: 2012, wyd. 2: 2013, współautor: E. Umińska-Tytoń). W 2019 roku wspólnie z E. Umińską-Tytoń wydała również leksykon *Miasto w polskich badaniach lingwistycznych*. W 2005 roku pod Jej redakcją ukazał się zbiór artykułów Marii Kamińskiej, poświęconych językowi łodzian: *Polszczyzna mówiona mieszkańców Łodzi i okolic w ujęciu socjolingwistycznym*. Wszystkie te publikacje mają dużą wartość popularyzatorską i dydaktyczną.

Wybierając temat rozprawy habilitacyjnej, włączyła się w kolejny nurt badań łódzkiego ośrodka: zainicjowane przez prof. Marię Kamińską badania przekładowej polszczyzny biblijnej. Danuta Bieńkowska stała się najbardziej rozpoznawalną twarzą i nazwiskiem łódzkiej szkoły badawczej polszczyzny psalterzowo-biblijnej. Jako rozprawę habilitacyjną opublikowała książkę pt. *Styl językowy przekładu Nowego Testamentu ks. Jakuba Wujka (na materiale czterech Ewangelii)* (Łódź 1992) — stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dziedzinie językoznawstwa uzyskała w 1991 roku. Recenzentkami w przewodzie habilitacyjnym były: prof. Maria Kamińska, prof. Irena Kwilecka oraz prof. Teresa Skubalanka.

W 1999 roku ukazała się kolejna publikacja książkowa: *Słownictwo i frazeologia w Psalterzu przełożonym przez ks. Jakuba Wujka (1594)* w dwóch częściach. Zwieńczeniem zainteresowań Danuty Bieńkowskiej tematyką przekładowo-bibliijną była synteza *Polski styl biblijny* (Łódź 2002). Poza wymienionymi monografiami uczona opublikowała ponadto prawie 50 artykułów poświęconych różnym aspektom języka dawnych i współczesnych przekładów Biblii. Jako znawczyni języka tłumaczeń ks. Jakuba Wujka powołana została na konsultanta filologicznego wydania *Biblii w przekładzie ks. Jakuba Wujka z 1599 r.* w opracowaniu ks. Janusza Frankowskiego (Oficyna Wydawnicza „Vocatio”). Jest również autorką opracowania *Książd Jakub Wujek jako tłumacz Pisma Świętego. Charakterystyka stylistycznojęzykowa przekładów* zamieszczonego w reedycji *Biblii Wujka* w cenionej serii „Biblia Slavica” (Paderborn–München–Wien–Zurich 2010).

Prof. Danuta Bieńkowska aktywnie włączała się również w przygotowania konferencji organizowanych przez Katedrę Historii Języka Polskiego. Ich *spiritus movens* była wprawdzie prof. Maria Kamińska, niemniej prof. Danuta Bieńkowska wspólnie z prof. Elżbietą Umińską-Tytoń spełniały rolę dwóch „prawych rąk” głównej pomysłodawczyni tych konferencji. Danuta Bieńkowska regularnie występowała na nich również jako referentka oraz była redaktorką i współredaktorką dwóch tomów pokonferencyjnych (*Wielkie miasto. Czynniki integrujące i dezintegrujące*, t. 1–2, Łódź 1995; *Tajemnice rozwoju*, Łódź 2009, współredaktor: A. Lenartowicz).

W latach 2011–2014 uczestniczyła w realizacji dwóch skorelowanych grantów naukowych Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki: *Teksty do historii używania języka narodowego z aneksami* (pod kierownictwem prof. Marka Cybulskiego z UŁ) oraz *Historia języka i wspólnot komunikatywnych polskich w 50 wykładach* (pod kierunkiem prof. Stanisława Borawskiego z Uniwersytetu Zielonogórskiego). Jest współautorką publikacji ważnych dla polonistycznej dydaktyki akademickiej, które powstały w ramach tych grantów: *Wybór tekstów z dziejów języka polskiego* (t. 1: *Do połowy XIX wieku*, t. 2: *Od połowy XIX wieku*, Łódź 2015) oraz *Historia*

.....
języka polskiego jako doświadczenia wspólnotowego (Zielona Góra 2021). Za *Wybór tekstów z dziejów języka polskiego* otrzymała w 2016 roku nagrodę Rektora UŁ zespołową I stopnia.

W bogatym dorobku prof. Danuty Bieńkowskiej znajdują się również opracowania z zakresu historii nauki (językoznawstwa), m.in. noty biograficzne (Henryka Gaertnera i Romana Zawilińskiego) w *Słowniku badaczy literatury polskiej*, zeszyt poświęcony prof. Marii Kamińskiej z cyklu „Sylwetki Łódzkich Uczonych” (zredagowany wspólnie z E. Umińską-Tytoń) czy artykuł *65 lat badań historycznojęzycznych w Uniwersytecie Łódzkim* („LingVaria” 2010, nr 2, we współautorstwie z E. Umińską-Tytoń).

Funkcje, które prof. Danuta Bieńkowska sprawowała w Uniwersytecie Łódzkim, były wprawdzie nieliczne, za to świadczyły o dużym autorytecie i zaufaniu społeczności akademickiej: przez dwie kadencje była członkiem Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich. Od 2005 roku była zastępczynią przewodniczącej komisji językoznawczej do spraw doktoratów, przez rok pełniła również funkcję kierownika Katedry Historii Języka Polskiego.

Przez cztery lata (2007–2008 oraz 2010–2011) jako reprezentantka UŁ uczestniczyła w jury Ogólnopolskiego Konkursu im. Profesora Czesława Zgorzelskiego na najlepszą polonistyczną pracę magisterską w zakresie językoznawstwa.

Po przejściu na emeryturę 17 lutego 2013 roku pracowała na stanowisku profesora zwyczajnego w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (do 2019 roku).

Prof. Danuta Bieńkowska położyła znaczne zasługi w kształceniu kadry naukowej: wypromowała pięciu doktorów. Dwie spośród Jej doktorantek kontynuują karierę naukową: prof. dr hab. Ewa Woźniak oraz prof. UŁ dr hab. Anna Lenartowicz-Zagrodna.

Była recenzentką w ośmiu przewodach doktorskich. Uczestniczyła w dziewięciu przewodach habilitacyjnych (w siedmiu jako recenzentka, w dwóch pozostałych jako członek komisji) oraz w siedmiu postępowaniach profesorskich (jako

recenzentka). Ponadto recenzowała liczne monografie jedno- i wieloautorskie oraz tomy czasopism (w sumie 21 pozycji).

Prof. Danuta Bieńkowska jest również zasłużonym dydaktykiem. Zajęcia dydaktyczne prowadziła w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie (w latach 1983–1985), w Uniwersytecie Łódzkim (w latach 1987–2013) oraz w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (w latach 2013–2019). Podczas pracy w Uniwersytecie Łódzkim wypromowała 38 magistrów. Jedną z prac magisterskich przygotowywanych pod Jej kierunkiem uzyskała nagrodę I stopnia w VIII edycji Ogólnopolskiego Konkursu im. Profesora Czesława Zgorzelskiego na najlepszą polonistyczną pracę magisterską w zakresie językoznawstwa: była to praca Anny Lenartowicz „*Eklezjastes*” Hieronima z Wielunia (1522). *Transliteracja i transkrypcja, monografia języka* (obroniona w 2008 roku).

Pięciokrotnie była wyróżniana nagrodą indywidualną Rektora UŁ za działalność naukowo-badawczą, zaś w 2008 roku Medalem Złotym za Długoletnią Służbę. W 2002 roku otrzymała odznaczenie państwowe Srebrny Krzyż Zasługi.

Z przedstawionego biogramu, z za nieraz suchych dat i faktów, wyłania się uczona o rozległych zainteresowaniach naukowych, pracująca systematycznie i rzetelnie, wykazująca predylekcje do formułowania uogólnień, precyzowania i porządkowania pojęć. Lista jej publikacji liczy 132 pozycje, które ukazywały się w latach 1978–2022. Wiodące obszary zainteresowań naukowych Jubilatki to stylistyka tekstów literackich i użytkowych, polszczyzna przekładów biblijnych, polszczyzna miejska i nazewnictwo miejskie (urbonimia). Licznymi publikacjami przyczyniła się do rozwoju regionalistyki łódzkiej. Badaniami obejmowała przede wszystkim XVI wiek, ale również polszczyznę dwudziestowieczną (język mówiony Łodzi i innych miast regionu, język Jana Pawła II). Pozostała największą znawczynią języka Władysława Reymonta, zapraszaną na wykłady i sympozja rocznicowe poświęcone twórczości tego pisarza. Chętnie współpracowała z prof. Elżbietą Umińską-Tytoń, z którą we współautorstwie opublikowała 25 pozycji.